

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОСТІР ОСВІТИ ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОГО ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Оксана Якимчук
Київ

У статті аналізуються просторові характеристики локалізації сучасної освіти; на думку автора ці характеристики охоплюються поняттям «простору освіти» як певної частини соціального простору, у межах якої здійснюється нормована освітня діяльність; простір освіти формується як єдність, цілісне утворення в галузі освіти, яке має свої межі – світовий або європейський освітній простір, освітній простір регіону, школи, шкільного класу тощо. Важливу роль відіграє поняття «національного простору освіти». Автор обґрунтовує думку про те, що освітній простір відображає систему соціальних зв'язків та відношень у галузі освіти, характер взаємовідносин суспільства і соціальних інститутів, пов'язаних із задоволенням освітніх потреб суспільства й постає як структурована система педагогічних факторів, що забезпечують зустріч, взаємодію, осмислення та пізнання (освоєння) особистістю у процесі її розвитку та становлення спеціально організованого педагогічного середовища; поняття «національний простір освіти» відбиває, переважно, внутрішні, національні (педагогічні, психологічні, дидактичні та ін.) просторові особливості в системі освіти.

Ключові слова: людина, освіта, культура, суспільство, соціальний простір, національний простір освіти.

Постановка проблеми. На початку третього тисячоліття особистість, суспільство, держава пред'являють принципово нові вимоги до освіти. Бурхливий процес змін у сфері світової освіти та в Україні, пов'язаний зі становленням постіндустріального, інформаційного суспільства, глобальними економічними і екологічними проблемами, входженням України до Болонського процесу, вимагає оцінки того, що відбувається у сфері освіти – вчених, педагогічної громадськості, визначення свого відношення до сучасного стану науки педагогіки, до процесів, які є спробою модернізувати педагогіку.

На даний час у світі продовжується глобалізація, частиною якої є найпотужніші інтеграційні процеси, що несуть у собі величезні переваги, але, одночасно, приховують у собі небачені раніше небезпеки придушення національних культур і традицій. Відбувається становлення глобального комунікаційного простору, який робить істотний вплив на всі сторони життя суспільства, окрему людину, на структуротворні компоненти всієї системи освіти. Процеси глобалізації перетворюють освіту на один з найважливіших елементів соціальної інфраструктури розвинених держав. Соціально-економічні й технологічні перетворення у сучасному світі висувають непрості завдання, багато з яких неминуче пов'язані з функціонуванням інституту освіти. Таким чином, освіта у сучасному суспільному розвитку виступає одним з основних інструментів підвищення конкурентоспроможності як країни в цілому, так і кожної людини окремо. Як відзначає В. Кремень «глобалізація – це не тільки зближення народів, держав, економік тощо, а й загострення конкуренції між державами в різних галузях, розширення її поля до планетарного масштабу» (Kremen, 2011, р. 8).

Сьогодні освітня політика кожної з держав світового простору є діалектичною єдністю й суперечністю суб'єктивного (національного) і об'єктивного процесів глобалізації, що детермінують реформи. При цьому процес глобалізації, а також контури глобального буття, що вже реально склалися у сучасному світі, об'єктивно диктують стратегічну лінію розвитку систем освіти на всіх рівнях їх організації та функціонування: регіональному, національно-державному і міжнародному. Національні простори освіти вступають в епоху неперервного реформування, головною метою якого є підвищення якості освіти у процесі зближення різних національних освітніх систем.

Отже, принципові зміни засад освіти призводять до появи багатьох понять, що визначають нові форми соціально-філософського осмислення закономірностей розвитку суспільства. До таких понять належить поняття «національний простір освіти» (НПО). Однак ще немає визначеності та адекватного розуміння НПО, оскільки використання як синонімічних разом із поняттям «НПО» таких понять, як «освітній простір», «єдиний освітній простір» або інший синонімічний ряд – «світовий освітній простір», «міжнародний

освітній простір», «європейський освітній простір», «європейський простір вищої освіти», «освітній простір країн СНД», свідчить про те, що не розроблено чіткого науково-методологічного термінологічного забезпечення НПО.

Теоретичний аналіз проблеми. Дійсно, сьогодні ми спостерігаємо появу багатьох суміжних понять до поняття, «національний простір освіти», що вимагають нового осмислення закономірностей розвитку суспільства. До таких належить, наприклад, поняття «освітній простір», яке має більш широке значення у порівнянні з НПО та більш частіше використовується у педагогічному дискурсі. Саме тому є потреба у з'ясуванні сутнісних ознак понять «національний простір освіти» та «освітній простір», а також у дослідженні їх співвідношення і взаємопроникнення.

Поняття освітнього простору є важливою характеристикою освітнього процесу, тісно пов'язане не лише з розвитком педагогічної науки, але і з іншими фундаментальними процесами, що відбуваються у суспільстві. Останнім часом у науковій літературі, різноманітних публікаціях з педагогіки соціології, філософії освіти, політології, культурології все частіше зустрічається словосполучення «освітній простір». Популярним воно стало разом з такими поняттями, як «економічний простір», «інформаційний простір», «культурний простір» та ін. Зазначене словосполучення інколи вживається як простий мовний зворот, як художній прийом, як інтуїтивно зрозуміла фраза, що допомагає авторові точніше передати сутність мовленого або написаного (Shalaiev, 1998, p. 23). Інколи ці словосполучення несуть велике смислове навантаження у зв'язку з тим, що вони використовуються у різноманітних державних документах, міжурядових угодах, наказах Міністерства освіти і науки, рішеннях учених і спеціалізованих рад вищих навчальних закладів.

В основі словосполучення «освітній простір» основна категорія – «простір». Ця категорія традиційно використовується у найрізноманітніших контекстах – економічному, політичному, культурному, інформаційному, освітньому. З формальної точки зору, простір – це система, яка формується безліччю взаємодіючих суб'єктів, між якими встановлюються стосунки, які визначаються їх функціональною специфікою. Системність простору виявляється у таких взаємовиключних властивостях, як протяжність і фрагментарність, безперервність і переривчастість, збереження і зміна (Gatalskiy, 2012, p. 26). Філософи ж трактують простір (від англ. environment – оточення, навколишнє оточення, навколишнє середовище) як форму буття матерії, яка характеризує її протяжність, структурність, співіснування й взаємодію елементів у всіх матеріальних системах. У широкому сенсі простір розуміється як безліч об'єктів, між якими встановлені стосунки: «простір є форма координації різних співіснуючих об'єктів та явищ. Останні певним чином розташовані один щодо одного і, складаючи різні частини тієї або іншої системи, знаходяться в певних кількісних стосунках один до одного» [8, 75]. Таким чином, найзагальніше уявлення про простір пов'язане з порядком розташування (взаємним розташуванням) об'єктів, що одночасно співіснують.

Тим часом, поняття «освітнього простору» в педагогіці й у філософії освіти досліджене не достатньо та слабо розкрита його суть. «Освітній простір» (education space) – дане поняття, наприклад, відсутнє у таких поважних виданнях, як «Британська енциклопедія», «Велика радянська енциклопедія», «Міжнародна енциклопедія освіти», «Філософський енциклопедичний словник», «Педагогічна енциклопедія», «Педагогічний словник» тощо (Levchuk, 1997, p. 94). Поняття «освітній простір» почало застосовуватися у педагогічному дискурсі у кінці 80-х років ХХ ст., увійшло до доктринальних документів (як в Україні, також і в Росії), зустрічається в педагогічних журналах.

У 1990-і рр. ХХ ст. з'явилася робота І. Фрумїна і Б. Ельконїна, в якій вперше у вітчизняній педагогіці було запроваджено поняття «освітнього простору». На думку І. Фрумїна, поява в педагогіці терміна «простір» як ланки, яка пов'язує просте емпіричне уявлення про освітню установу (як інституту) і уявленням його як системи взаємопов'язаних структурних елементів, є відмовленням від ідеї про лінійно-нормативну траєкторію розвитку студента. Саме освітній простір визначає характер освітніх процесів у цілому, оскільки в цьому просторі розміщені не стільки окремі компоненти, скільки різні фактори, умови, зв'язки і взаємодії суб'єктів освіти (Вуґайова, 2010, p. 29).

Протягом останніх років учені-педагоги все частіше звертаються до ідеї освітнього простору під час вирішення педагогічних, організаційно-управлінських завдань. Поняття «освітній простір» стало категорією, що досліджується як вітчизняними вченими

(В. Андрущенко, Т. Бугайова, Н. Касярум, М. Кісіль, Б. Коротяєв, В. Курило, О. Марченко, Н. Рибка, А. Семенова, Т. Ткач, В. Чепак, Ю. Шафран, С. Яблочников та ін.), так і російськими (С. Бондарева, А. Веряєв, М. Віленський, В. Гатальський, С. Конєв, С. Кривих, Т. Малашіна, Є. Мещерякова, В. Панов, В. Слободчиков, І. Шалаєв, І. Шендрик, І. Фрумін та ін.). Дослідники цього питання вказують на те, що освітній простір характеризується динамічністю та відображає систему соціальних зв'язків і стосунків у галузі освіти, характер взаємовідношень суспільства і соціальних інститутів, пов'язаних із задоволенням освітніх потреб суспільства. Простір характеризується суб'єктивним сприйняттям, є результатом конструктивної діяльності всіх суб'єктів освітнього процесу. На дану якість освітнього простору вказує М. Кісіль, який виділяє два його виміри: об'єктивний і суб'єктивний. Вимір об'єктивний – це реально існуючі елементи сформованого освітнього простору, місцевого, загальнодержавного чи глобального, що представлені соціальними умовами, інформаційним та законодавчим забезпеченням, окремими освітніми системами з їх програмами та подіями. Вимір суб'єктивний – це ті елементи освітнього простору, що існують віртуально у свідомості людини, це простір ще нереалізованої норми, ідеалу, який виявляє зв'язок з реальним станом речей. Автор наголошує, що суб'єктивний вимір освітнього простору визначається з точки зору її основного суб'єкта (Sharpan, 2010, p. 124).

Більшість дослідників означеної проблеми (Є. Бачинська, Б. Гершунський, В. Гінецінський, Б. Ельконін, Б. Серіков, Ю. Шабалін, І. Фрумін та ін.) під поняттям „освітній простір” розуміють певну територію, яка пов'язана з масштабними явищами у галузі освіти: як певна частина соціального простору, у межах якої здійснюється нормована освітня діяльність; як єдність, цілісне утворення в галузі освіти, яке має свої межі – світовий або європейський освітній простір, освітній простір регіону, школи, шкільного класу тощо. Наприклад, російський дослідник Ю. Шабалін під «освітнім простором» розуміє педагогічну категорію, цілісну інтеграційну одиницю соціуму і світового освітнього простору, що має нормативно або стихійно структуровану власну систему координат. Як показує практика, освітній простір створюється і функціонує за набагато складнішими парадигмами, ніж інші види просторів [4].

Аналіз наукових джерел, що стосуються проблеми освітнього простору, дозволяє дійти певних висновків: освітній простір відображає систему соціальних зв'язків та відношень у галузі освіти, характер взаємовідносин суспільства і соціальних інститутів, пов'язаних із задоволенням освітніх потреб суспільства; освітній простір – структурована система педагогічних факторів, що забезпечують зустріч, взаємодію, осмислення та пізнання (освоєння) особистістю у процесі її розвитку та становлення спеціально організованого педагогічного середовища; освітній простір – місце перетинання діяльності всіх учасників освітнього процесу, де забезпечується використання та активізація їх творчого потенціалу; освітній простір має часові характеристики суспільного розвитку, що існує у модусах: минулого (колективний досвід, створена система знань, умінь та навичок, що втілена у матеріально-суспільні елементи, зразки та традиції діяльності та ін.), теперішнього (колективна праця як активне використання досвіду та процес творчості нових форм, зразків, результатів діяльності) та майбутнього (суспільно необхідні реальні можливості, плани, проекти, ідеали усіма можливими засобами їхнього досягнення та здійснення); освітній простір завжди має певні особливості залежно від його географії (території розташування, місця розгортання); освітній простір характеризується обсягом освітніх послуг, потужністю, інтенсивністю освітньої інформації, освітньою інфраструктурою (якісний і кількісний склад її елементів, їх розташування у просторі та взаємодія) та функціонує на принципах взаємодії різних освітніх систем, породжених певною культурою; проектування освітнього простору є організаційною основою інноваційного розвитку закладу освіти [9].

Поняття «освітній простір» відбиває, переважно, внутрішні (педагогічні, психологічні, дидактичні та ін.) зміни в системі освіти, безвідносно до перевлаштування системи інституційних зв'язків освіти з іншими державними, недержавними та міждержавними установами. У свою чергу, становлення поняття «освітнього простору» нерозривно пов'язане зі становленням такої філософської категорії, як «соціальний простір» (М. Ахундов, І. Блауберг, П. Бурд'є, В. Віноградський, Є. Гіденс, Г. Зборовський, А. Лой, В. Свідерський, Н. Смелзнер, П. Сорокін, М. Фуко, В. Черніков, Е. Юдін). У самому загальному плані актуальність дослідження зазначених категорій зумовлюється потребою вироблення більш повного уявлення про масштаби, темпи, послідовність, глибинність й орієнтованість

соціальних перетворень в усьому світі (Rybka, 2005, p. 8).

Тому, на нашу думку, можна погодитися з українським дослідником М. Чайковським стосовно дефініції освітнього простору, який є певною частиною соціального простору, у межах якого здійснюється нормована освітня діяльність; як єдність, цілісне утворення в галузі освіти, яке має свої межі, що уточнюються окремо, – світовий освітній простір, міжнародний освітній простір, європейський освітній простір, освітній простір регіону, школи, шкільного класу тощо (Chaikovskiy, 2011, p. 18).

У реальному житті освітній простір тісно пов'язаний зі складно утвореними територіальними сутностями, розвиток яких детерміновано комплексом соціальних, економічних і культурологічних факторів. Освітній простір є об'єктивним, дискретним і континуальним водночас. Проте у ході проектування простір виступає як дискретний, що дозволяє розкласти його на складові підсистеми. Дискретизація освітнього простору відбувається у ході природної еволюції соціуму, внаслідок соціально-економічних та політичних процесів. У результаті цих процесів виникають ареали освітнього простору різного розміру та ієрархії (Marchenko, 2012, p. 471). Але потреба в освітньому просторі зумовлена такими чинниками, як загостренням завдання оптимізації власного національного простору освіти та об'єктивними процесами, які відбуваються у світовій спільноті та передбачають необхідність інтеграції всіх сил в освоєнні інформаційних, технологічних, економічних тощо просторів, що стає провідним елементом подальшого прогресу. Тому процеси глобалізації та інтеграції національних систем освіти призвели до звуження значення освітнього простору – до національного простору освіти, яке прив'язане до національно-державного устрою.

Під національним простором освіти мається на увазі територія, що розглядається виключно з освітньої точки зору. Система освітнього простору виступає на такій території як один із компонентів складнішої соціальної системи. Таким чином, необхідно розрізняти освітні простори і за територіальним принципом: світовий освітній простір; європейський єдиний освітній простір, регульований Болонськими угодами, до яких Україна приєдналася у травні 2005 року; освітній простір України, регульований Законом «Про освіту» та іншими нормативними документами; регіональний освітній простір; освітній простір навчального закладу; освітній простір особистості.

Національний простір освіти, який охоплює всю територію країни, повинен мати ознаки цілісності та регламентувати правовий характер освітніх послуг. Національний освітній простір – це комплекс політичних, соціально-культурних, наукових, освітніх, економічних інститутів, засобів масової інформації, орієнтованих на освіту, на громадськість, залучену у вирішення проблем освіти у державі. Узагальнюючи попередні наукові джерела можна зробити висновок про те, що поняття «національний освітній простір» та «національний простір освіти» є синонімічними і за своєю суттю близькі до категорії «національна система освіти». Але для подальшого дослідження ми будемо користуватися авторською дефініцією національного простору освіти, яка включає в себе систему закладів освіти та взаємодію всіх суб'єктів освітнього простору у межах національної держави стосовно вироблення та реалізації єдиної стратегії розвитку освіти.

Література:

1. Бугайова Т. І. Освітній простір як місце формування культури економічного мислення як майбутніх географів / Т. І. Бугайова. // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер. Педагогіка і психологія. Вип. 26; Ч. 1 / РВНЗ «Крим. гуманіт. ун-т»; редкол.: О. В. Глузман та ін. — Ялта : РВВ КГУ, 2010. — С. 29-32.

2. Гатальский В. Д. Культурно-образовательная пространство как социально-педагогическая система / В. Д. Гатальский // Педагогика. — 2012. — № 6. — С. 25-29.

3. Кремень В. Г. Структурна модернізація освіти в контексті цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Педагогіка і психологія. — 2011. — № 2. — С. 5–14.

4. Кривых С. В. Пространство и среда в образовании. Пространственно-средовая модель дошкольного образования. [Электронный ресурс] / С. В. Кривых — Режим доступа : http://ext.spb.ru/index.php/2011-03-15-04-30-15/doc_details/57.

5. Левчук Л. В. Глоссарий современного образования / Л. В. Левчук // Народное образование. — 1997. — № 3. — С. 93-94.

6. Марченко О. В. Проектування освітнього простору в умовах динамічних змін / О. В. Марченко // Гілея : науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Випуск 57 (№ 2). – С. 471-477.

7. Рибка Н. М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.03 «соціальна філософія та філософія історії» / Н. М. Рибка; Південноукр. держ. пед. ун-т (м. Одеса) ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2005. – 21 с.

8. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – М. : Политиздат, 1987. – 590 с.

9. Чабан Н. В. Простір загальноосвітнього навчального закладу як чинник формування та розвитку особистості учня [Електронний ресурс] / Н. В. Чабан // Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2012. – Вип. 1. – Режим доступу : http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip7.html

10. Чайковський М. Є. Інклюзивний освітній простір як сучасний педагогічний феномен / М. Є. Чайковський // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2011. – Вип. 15, Кн. 1. – С. 16-24.

11. Шалаев И. К. От образовательных сред к образовательному пространству: понятие, формирование, свойства / И. К. Шалаев, А. Л. Веряев // Педагог. – 1998. – № 4. – С. 23-27.

12. Шапран Ю. Концептуальні підходи до створення інноваційного освітнього середовища / Ю. Шапран // Вісник інституту розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 11. – С. 121-124.

Literatura:

1. Buhaiova T. I. Osvitnii prostir yak mistse formuvannia kultury ekonomichnoho myslennia yak maibutnikh heohrafiiv / T. I. Buhaiova. // Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. Ser. Pedahohika i psykholohiia. Vyp. 26; Ch. 1 / RVNZ «Krym. humanit. un-t»; redkol.: O. V. Hluzman ta in.— Yalta : RVV KHU, 2010. – S. 29-32.

2. Gatalskiy V. D. Kulturno-obrazovatel'naya prostranstvo kak sotsialno-pedagogicheskaya sistema / V. D. Gatalskiy // Pedagogika. – 2012. – № 6. – S. 25-29.

3. Kremen V. H. Strukturna modernizatsiia osvity v konteksti tsyvilizatsiinykh zmin / V. H. Kremen // Pedahohika i psykholohiia. – 2011. – № 2. – S. 5-14.

4. Krivykh S. V. Prostranstvo i sreda v obrazovanii. Prostranstvenno-sredovaya model predshkolnogo obrazovaniya. [Elektronniy resurs] / S. V. Krivykh — Rezhim dostupa : http://ext.spb.ru/index.php/2011-03-15-04-30-15/doc_details/57.

5. Levchuk L. V. Glossariy sovremennogo obrazovaniya / L. V. Levchuk // Narodnoye obrazovaniye. – 1997. – № 3. – S. 93-94.

6. Marchenko O. V. Proektuvannia osvitnoho prostoru v umovakh dynamichnykh zmin / O. V. Marchenko // Gileia: naukovyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats. – K. : VIR UAN, 2012. – Vypusk 57 (№ 2). – S. 471-477.

7. Rybka N. M. Yedynyi osvitnii prostir yak intehratyvna systema: sotsialno-filosofskiy aspekt: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand.. filosof. nauk : spets. 09.00.03 «sotsialna filosofiiia ta filosofiiia istorii» / N. M. Rybka; Pivdennoukr. derzh. ped. un-t (m. Odesa) im. K. D. Ushynskoho. – Odesa, 2005. – 21 s.

8. Filosofskiy slovar / Pod red. I. T. Frolova. – M. : Politizdat, 1987. – 590 s.

9. Chaban N. V. Prostir zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu yak chynnyk formuvannia ta rozvytku osobystosti uchnia [Elektronnyi resurs] / N. V. Chaban // Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats Zaporizkoho oblasnoho instytutu pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity. – 2012. – Vyp. 1. – Rezhym dostupu: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip7.html

10. Chaikovskiy M. Ie. Inkliuzyvnyi osvitnii prostir yak suchasnyi pedahohichniy fenomen / M. Ie. Chaikovskiy // Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi : zb. nauk. pr. / In-t problem vykhovannia NAPN Ukrainy. – Kamianets-Podilskiy : Zvoleiko D. H., 2011. – Vyp. 15, Kn. 1. – S. 16-24.

11. Shalayev I. K. Ot obrazovatelnykh sred k obrazovatelnomu prostranstvu: ponyatiye, formirovaniye, svoystva / I. K. Shalayev, A. L. Veryayev // Pedagog. – 1998. – № 4. – S. 23-27.

12. Shapran Iu. Kontseptualni pidkhody do stvorennia innovatsiinoho osvitnoho seredovyshcha / Iu. Shapran // Visnyk instytutu rozvytku dytyny. Seriiia : Filosofiiia. Pedahohika. Psykholohiia. – K. : Vyd-vo NPU im M. P. Drahomanova, 2010. – Vyp. 11. – S. 121-124.

В статье анализируются пространственные характеристики локализации современного образования; по мнению автора эти характеристики охватываются понятием «пространства образования» как определенной части социального пространства, в рамках которого осуществляется нормированная образовательная деятельность; пространство образования формируется как единство, целостное образование в области образования, которое имеет свои пределы – мировое или европейское образовательное пространство, образовательное пространство региона, школы, школьного класса и т.п. Важную роль играет понятие «национального пространства образования». Автор обосновывает мнение о том, что образовательное пространство отражает систему социальных связей и отношений в области образования, характер взаимоотношений общества и социальных институтов, связанных с удовлетворением образовательных потребностей общества и выступает как структурированная система педагогических факторов, обеспечивающих встречу, взаимодействие, осмысление и познание (освоение) личностью в процессе ее развития и становления специально организованной педагогической среды; понятие «национальное пространство образования» отражает, в основном, внутренние, национальные (педагогические, психологические, дидактические и др.) пространственные особенности в системе образования.

Ключевые слова: человек, образование, культура, общество, социальное пространство, национальное пространство образования.

This article analyzes the characteristics of spatial localization of modern education; According to the author, these characteristics covered by the notion «space education» as some of the social space within which the normalized educational activities; education space is formed as a unity, holistic education in the field of education , which has its limits - a world or European educational space, educational space region, school, school students and others. The important role played by the concept of «national space education». The author substantiates the view that the educational environment reflects the system of social relations and relations in the field of education, the nature of the relationship of society and social institutions associated with meeting the educational needs of society and presented as a structured system of pedagogical factors for meeting, interaction, understanding and knowledge (exploration) in the process of personality development and establishment of specially organized teaching environment; concept of «national space education» reflects mainly domestic, national (educational, psychological, didactic, etc.) spatial features in the education system.

Key words: people, education, culture, society, social space, national space education.